

на шкаралупу пташиних яєчок, — сказала Сова. — Що є спільного у яєць всіх птахів?

— Шкаралупа!

— Жовток та білок!

— Овальна форма! — наввипередки кричали діти.

— В них спільна будова, — сказала одна дуже серйозна дівчинка. — Окрім жовтка та білка, є ще зародок, з якого згодом з'являється пташенятко! А у жовтку багато поживних речовин. Пташеня живиться ними, поки росте.

— А білок забезпечує зародок водою і захищає від різких перепадів температури, — додав хлопчик. — Стінки шкаралупи теж захищають зародок, але в шкаралупі багато дрібних пор, які забезпечують дихання для пташеняти. Тому шкаралупа дуже крихка. Коли настає час пташеняті вийти назовні, стінки яйця стають тоншими. Інакше пташенятко не змогло б розколоти яйце своїм м'яким дзьобиком.

— А ще зародку потрібне тепло! Без постійної температури нічого не вийде!

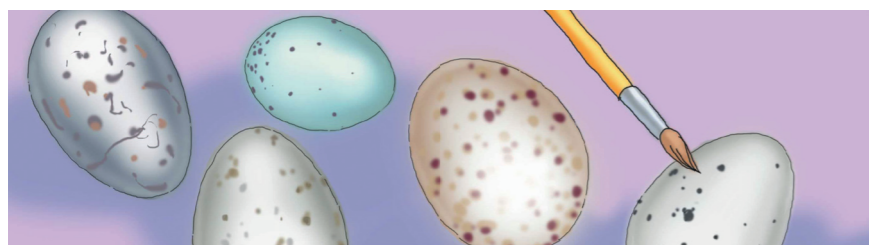
— Ой, померзнуть наші малятка! — заголосили птахи. — Рятуйте їх швидше!

— Добре, добре! Знать вам вистачить, — похвалила дітей Сова. — Тож фарбуйте! У ваших руках пензлі стануть чарівними та повернуть яйцям птахів їхні природні кольори та малюнки. Гадаю, ви швидко впораєтесь, а я полетіла спати!

Щойно діти торкалися пензлем білої шкаралупи, правильно уявляючи її природний малюнок, дрібні та крупніші яєчка ставали рожевими, жовто-коричневими, блакитними, пістрявими — різнокольоровими, наче Великодні писанки!

Птахи дуже раділи та дякували дітям за допомогу. Зозуля раділа разом з усіма птахами та обіцяла більше не підкидати свої яйця до чужих кладок. Обіцяла, обіцяла... та не дотримала слова! Нічого не могла із собою вдіяти: знову підкинула своїх діточок на виховання у чужі гнізда. Та й справді схожі малюнки підбирала Зозуля — одразу і не помітиш її яйце у гнізді!

Олена Крижановська

Художник Сергій Петлюк

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Заступник головного редактора:

Світлана Вольська,
e-mail: svitlana300@gmail.com

Підписано до друку 20.03.14,
формат 60x84/8.
Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.
Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ТОВ "Видавничий дім „УКРПОЛ“.

Юний натураліст

(твое ім'я та прізвище)

№11/2014
КВІТЕНЬ

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

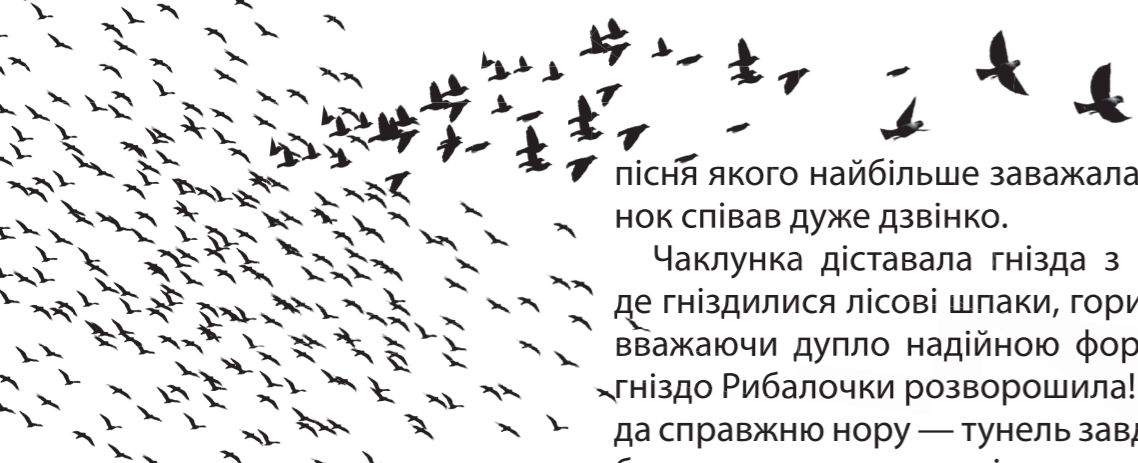

Жила в одному лісі дуже зла Чаклунка. Не любила Чаклунка, коли сміялися діти, коли сяяло сонце, коли навесні все квітнувало, та особливо дратував її пташиний спів.

— Знову розщебеталися! У мене болить голова від цього галасу! Цілісінький день співають, спати не дають! Досить!!!

Птахи майстерно ховали свої домівки від сторонніх очей, будували їх на деревах, кущах, в траві, у дуплах чи навіть у норах. Але однієї ночі Чаклунка знайшла майже всі гнізда. Піднялася на високий стовп до широкого плаского гнізда Лелеки; знайшла підвішене між стеблами очерету маленьке гніздечко чагарникової Очеретянки; відшукала на полі, просто на землі гніздо Жайворонка,

пісня якого найбільше заважала їй зранку, бо Жайворонки співали дуже дзвінко.

Чаклунка діставала гнізда з кущів, розоряла дупла, де гніздилися лісові шпаки, горихвістки, сойки та дятли, вважаючи дупло надійною фортецею. Навіть підземне гніздо Рибалочки розворошила! Рибалочка риє для гнізда справжню нору — тунель завдовжки в метр! Мало хто б здогадався шукати гніздо пташки там, де живуть лише кроти!

І гніздо Ремеза знайшла, яке виглядало, ніби справжня рукавичка, навіть „гаптована” бруньками та шматочками верби. У „великому пальці” був вузький отвір — вхід для хазяїна. Птахи були такі сонні та налякані, що не одразу розуміли, що сталося. Перш за все, птахи заходилися лагодити поламані гнізда.

Та Чаклунка не тільки сполохала птахів та зруйнувала їхні домівки. Вона вкрала всі кладки яєць! Чаклунка не знала, що птахи найголосніше співають, поки шукають свою пару. А як знайдуть її та збудують гніздечко — сидять тихо, щоб не привернути увагу хижака до найціннішого скарбу — кладки яєць. Майбутні батьки постраждали зовсім даремно: не від їхніх співів боліла голова у Чаклунки!

На ранок всі птахи, які втратили свої кладки, зібралися у величезну зграю та полетіли до темного схрону Чаклунки.

— Віддай! Віддай! Віддай наших діточок! — на всі голоси волали сойки, сороки, ворони, шпаки, дрібні мухоловки, очеретянки, синиці, зяблики, жайворонки.

Чаклунка злякалася, але не здалася.

— Забирайте своїх діточок, якщо зможете їх упізнати!

На галявині птахи побачили величезну купу дрібних та крупніших яєчок. Всі кладки були цілісінькі. Птахи спершу зраділи, та... ой, леле! Згодом нещасні помітили, що яєчка, які раніше були білими, рожевими, коричневими, навіть блакитними, одноколірними або пістрявими, стали зовсім однакові — білі-білі, як у звичайної домашньої курки!

Чаклунка зловісно зареготала. І реготала, доки не луснула від зловтіхи.

Тут на галявину прилетіла Зозуля і спитала, що сталося. Зозуля не постраждала, бо не мала гнізда, а завжди підкидала по одному яйцю у чужі гнізда, і ще не встигла цього зробити. Побачивши однакові білі яйця, Зозуля теж трохи збентежилася: як за-

маскувати своє яйце, якщо жодних малюнків більше немає?!

— Ку-ку! Ку-ку! Тривога! Ку-ку! — голосно завела свою пісню Зозуля.

— Ух-ух! Чую! Чую! Лечу! — здалеку відповіла Сова.

Сова була в лісі замість „швидкої допомоги”, бо все знала, але її не можна було турбувати через дрібниці. Лише Совине гніздо у великому дуплі не зачепила Чаклунка, бо Сова теж не спала вночі і дуже добре бачила своїми великими очима у темряві.

— Ух! Що сталося? Навіщо ви мене розбудили? Чого галасуєте? У-у-у! Треба думати, — глибоко замислилася мудра Сова, дізнавшись, що накоїла зла Чаклунка.

— Якби в нашому лісі були страуси, — за деякий час сказала Сова. — Їм було би легко знайти свою кладку. Яйце страуса найбільше та найміцніше у світі! Півтора кілограма одне яйце — уявляєте?

— Хіба в наших краях живуть страуси? — спитала Зозуля. Її горе було тут найменшим, вона навіть виявляла цікавість.

— Страуси живуть у Африці, — похмуро відповіла Сова. — Але колись дуже давно, сотні тисяч років тому вони мешкали й на півдні України. Зараз їх можна побачити лише в людей, на фермах та у Біосферному заповіднику „Асканія-Нова”. Та не заважай мені думати!.. Ух! Чи є тут Золотомушка?

— Я тут, я тут! — схвильовано щебетала маленька пташка із золотою смужкою на червоній голівці.

— Ти найменший птах в Україні, — повідомила її Сова. — Яйця твоєї кладки важать усього 0,7 грама! Шукай найменші серед усіх — це твої!

— Дякую, дякую! — підстрибувала та присідала Золотомушка.

— А де мої діточки? Де мої? — хвилювалися інші птахи.

Сова покрутила головою:

— Більше нічого не бачу. Треба кликати на допомогу. Полетіли птахи по найближчим селищам, та навіть до сусіднього міста. І кожному, кого зустріли намагалися розповісти про своє нещастя. Але дорослі не розуміли їх. Тільки діти зрозуміли пташок та пішли за ними.

— Нехай ті, хто розуміє науку про пташокорнітологію, знімуть закляття та повернуть колір і малюнки

